

SPORCU ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK DEĞİŞKENLER IŞIĞINDA PROFİLLERİNİN BELİRLENMESİ

Sebahattin DEVECİOĞLU¹
Mahmut SARİKAYA²

ÖZET

Toplumsal davranışlar gelirin basit bir fonksiyonu olmadığı gibi, sosyo-ekonomik statü de tek değişkenli bir fonksiyon değildir. Kişilerin sosyo-ekonomik statüsünün belirlenmesinde belli başlı değişkenler kullanılmaktadır. Cinsiyet, yaş ve coğrafi dağılım gibi kriterlerle beraber, sosyo-ekonomik statü, görüşülen örneklemin ana kitleyi temsil etme düzeyini belirleyen değişkenlerdendir. Ancak özellikle informal faaliyetlerin sınıflandırılma zorluğu, kentleşme sürecindeki sorunlar, ara sosyal sınıfların varlığı gibi koşullar altında her duruma ve her kişiye birebir uyan bir sınıflandırma mümkün olamamaktadır.

Sporcu öğrencilerin sosyo-ekonomik değişkenler ışığında profillerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada ; Orta dereceli okullarda sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin demografik özellikleri ile birlikte sosyo-ekonomik özelliklerinin spora yönelimlerdeki ilgi ve tutumlarının belirlenmesine yönelik değerlendirilmiştir.

Araştırma Tarama modelinde Anket yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evreninin sporcu öğrenciler oluşturmuş, örneklemini ise Elazığ il merkezinde eğitimine devam eden sporcu öğrenciler oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sporcu, Öğrenci, Sosyo-Ekonomik

ABSTRACT

DETERMINING THE PROFILES OF THE SPORTING STUDENTS IN THE SCOPE OF SOCIO – ECONOMIC VARIABLES

As the societal behaviours aren't a simple function of the income, the socio – economic status isn't a function with single variable, either. On determining the socio – economic status of the people, several variables are used. Beside the criterions like the sex, age and geographical settlement, socio – economic status, are the variables that determine the level of representing the main mass of the discussed sampling. However, especially under the conditions like the trouble for classification of informal activities, the problems during the urbanization process, the existence of by social classes, a classification that suits one by one for every person couldn't be possible.

At this research that has been performed for determining the profiles of the sporting students in the light of socio – economic variables ; beside the demographic features of the students who participate the sportive activities in the high schools, the evaluation has been carried out to determine their interests and attitude over inclineing the their socio – economic features towards sport.

At the research Scanning model, the poll method has been used. The universe of the research has been constituted by the sporting students, but the sampling has been formed by the sporting students who attend their schools in Elazığ province center.

Key Words : Sporting, Student, Socio - Economic

¹ Firat Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Elazığ (sdevcioglu@firat.edu.tr)

² Firat Üniversitesi , , Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Elazığ

GİRİŞ

Tüm dünyada eğitimin temel amacının, eğitilen ferde içinde yaşadığı toplumun değerlerinin aktarılması, uzun vadede onu toplumun yetkin, dengeli ve üretken bir üyesi haline getirmek, dolayısıyla da toplumsal entegrasyonu temin etmek ve sürdürmek olduğu açıktır (Hoffman, 1992, 234).

Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir. Kasıtlı olarak kültürlenmeye eğitim denilir (Gezgin, 1993). Genel anlamda eğitimin dört amacı vardır. Bireyi kültürlemek, toplumsallaştırmak, üretken olmasını sağlamak ve bireyselleştirmektir (Başaran, 1978).

Eğitimde bireylerin söz konusu olduğu bütün uğraşların temelinde bireyi tanıma süreci yer almaktadır. Bireyi tanımak, onun kimliği ve görünüşüne ilişkin özellikleri yanında daha çok onun biyolojik, psikolojik ve sosyolojik nitelikteki davranışlarını, kişisel özelliklerini ve gereksinimlerini bilmeyi gerektirmektedir. Bireyi tanımada kişi hakkında bilgiler toplamak ve bu bilgileri anlamlı olacak biçimde analiz etmek, değerlendirmek, yorumlamak, belirli sentezlere ulaşmak gerekmektedir (Özguven, 1998, 55).

Bireyin tanınması için, bireylerin ilgi ve yetenekleri, başarı ve başarısızlıkları, kişisel ve sosyal uyum düzeyleri sorunları, zayıf ve güçlü yanları, ilgi, tavır ve değer yargıları, yetiştiği çevrenin geliştirici ve engelleyici etkileri gibi ve daha pek çok özelliklerinin ayrıntılı olarak bilinmesi gerekir. Bireyin niteliklerini tanımanın amacı, farklı nitelikleri ile bireyi betimlemek ve hangi koşullarda ne şekilde davranacağını yordamaktır. Eğer, insan gibi karmaşık bir organizma ise, betimlemek ve davranışlarını yordama işi oldukça zordur. Ancak; bireyler arasındaki farkların varlığı kabul edilince, bu farkları ölçmek önem kazanmıştır. (Özguven,1998, 12,14).

Eğitim, öğrenme-öğretme sürecini etkileyen öğrencinin gelişim alanları, gelişim alanının işaretçisi olan ihtiyaçlar ve geliştirilmesi gereken beceriler ve öğrencinin içinde yaşadığı toplumun sosyo-ekonomik değişkenlerinin sistemli olarak sınıflandırılmasına bağlı olarak geliştirilir. Öğrencinin gelişim alanları; fiziksel, sosyal, benlik kavramı, bilişsel ve kariyer gelişim alanı olarak beş grupta toplanmaktadır. Sosyo-ekonomik değişkenler ise, çocuğun yaşamını geçirdiği yerdeki eğitim düzeyi, sağlık hizmetleri, demografik, politik, yasal, teknolojik ve eğitim seviyesidir (Worzby, Rourke,1989).

Okul dışı faktörler; öğrencilerin televizyon seyretme alışkanlıkları, evdeki bilgisayar kullanımı, ailenin sosyo-ekonomik durumu, temel demografik özellikler, çocuğun içinde yer aldığı akran grubunun değer ve normları ve benzerleridir. Okul içi faktörler arasında ise eğitim programlarının niteliği, okul yöneticilerinin ve eğitim uzmanlarının yeterlilikleri, sınıf düzeyi, dersin türü ve niteliği, eğitim araçlarının niceliği-niteliği ve benzerleri yer almaktadır. Bu faktörler, başarıyı etkileyen çok sayıda değişkeni içinde barındırırlar (Burgaz, 2002).

Öğrencinin tüm duygularını sağlıklı bir biçimde kullanabilmesi, başkalarıyla kolay etkileşime girebilmesi, kendisini daha iyi tanıyabilmesi, daha iyi kararlar verebilmesi, fiziksel, bilişsel, estetik, sosyal ve duygusal açıdan gelişebilmesi önemlidir. Birey bir bütündür ve bir bütün olarak ele alınmalıdır. Birey, fiziksel, sosyal, bilişsel, benlik ve kariyer gelişim alanları ile birlikte düşünülmelidir (Gysbergs, Henderson, 2000).

Bu bağlamda çocuğun bir bütün olarak gelişmesini sağlayacak, değişik yaşantılar denemesi sonucu zihinsel, duygusal, sosyal, psikolojik ve fiziksel olan bütün yönleri ve kapasiteleri ile en uygun bir gelişim düzeyine ulaşması beklenmektedir (Yüksel, 2003).

Çağdaş eğitimin temel ilkelerinden birisi de, bireyleri fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal yönleriyle bir bütün olarak yetiştirmektedir. O halde gençlerin uyumlu bir

şekilde yetiştirilebilmeleri için eğitimde, öğretim kadar önemli olan duygusal ve sosyal gelişmelerine yardım edecek, doyum sağlayıcı birtakım etkinliklere de yer gerekmektedir. Bu etkinliklerin bir bölümünü serbest zaman etkinliklerini içeren beden eğitimi ve sportif etkinlikler oluşturmaktadır.

(Kuru, 2003)

Eğitimin kapsamı içine giren beden eğitimi ve spor, 'Vücudun yapı ve fonksiyonları ile eklem ve kasların kontrollü psikolojik ilerleme ve dengeli bir biçimde gelişmeyi sağlamayı, okul çağı sonrası is ve rekreatif faaliyetlerin süresi içinde harcanan fiziki gücü en ekonomik biçimde kullanmayı, dolayısıyla organların kontrolü ile metotlu bir şekilde hareket etmesini öğreten bir faaliyet sistemidir (Berktekin, 1969).

Genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olan spor aynı zamanda kişiliğin eğitimidir. Başka bir deyişle öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak onların, fert ve toplum önünde sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik olmalarını sağlar. (Başoğlu, 1995).

Toplumda kişiler sosyal yapıyı oluşturan sosyo-ekonomik unsurlar doğrultusunda sosyal statüsünü belirlemede ve yaşamlarına yön verebilmektedir. Bu yüzden sosyo-ekonomik yönden refah içinde olan kişiler toplumun genelinden daha üst seviyede bir yaşam standardına sahiptirler. (Pepe, Kuru, 2001, 209-221)

Nitekim sosyo-ekonomik ve kültürel düzey, farklı cinslerin değişik sporlara katılımını etkilediği gibi sosyal tabakalaşmalar oluşturmaktadır. Nitekim özgül sınıflar gereksinimlerden, normlardan, davranış modellerinden ve imkanlardan ortaya çıkmaktadır. Spor farklı toplum üyeleri üzerinde farklı bir çekim gücü uyandırmaktadır. Spora toplumumuzda değişik sosyal sınıflardan insanların katıldığı ve genelde de sosyo-ekonomik yönden orta tabakaya sahip kişilerin yaptığı belirtilmektedir (Voigt,1998,143)

YÖNTEM

Sporcu öğrencilerin sosyo-ekonomik değişkenler ışığında profillerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada ; Orta dereceli okullarda sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin demografik özellikleri ile birlikte sosyo-ekonomik özelliklerinin spora yönelimindeki ilgi ve tutumlarının belirlenmesine yönelik değerlendirilmiştir.

Araştırmanın evreninin sporcu öğrenciler oluşturmuş, örneklemini ise Elazığ il merkezinde, eğitimine devam eden 77 Kız , 209 Erkek olmak üzere toplam 209 sporcu öğrenci oluşturmuştur.

Araştırma tarama modelinde Anket yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Anket Sporcu öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesine yönelik 5, Sosyo-ekonomik özelliklerin belirlenmesine yönelik 35 soru olmak üzere toplam 40 sorudan oluşmuştur. Anket verilerin sağlıklı bir şekilde derlenmeye uygun olup olmadığını belirlemek ve anketi doğru ve amaca hizmet edecek bir şekilde hazırlamak için uzman görüşleri ve önerileri doğrultusunda hazırlanmıştır.

Sporcu öğrencilerin sosyo-ekonomik değişkenler ışığında profillerinin belirlenmesi amacıyla sporcu öğrencilere uygulanan anket sonucunda elde edilen verilerin analizi SPSS 10.01 istatistik paket programı ile frekans ve yüzde ile çözümlenmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Sporcu Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler

Cinsiyet	f	%
Kız	77	27
Erkek	209	73
TOPLAM	286	100
Yetiştirme Ortamı		
İl	179	62,5
İlçe	58	20,2
Köy	43	15,3
Belde	6	2
TOPLAM	286	100
Aylık Gelir Durumları		
100-240 Milyon arası	42	14,6
250-340 Milyon arası	57	19,9
350-540 Milyon arası	57	19,9
550-740 Milyon arası	43	15,1
740 Milyon ve üstü	55	19,3
Sabit bir gelirimiz yok	32	11,2
TOPLAM	286	100
Kardeş Sayısı		
1-2 Kardeş sayısı	116	40,5
3-4 Kardeş sayısı	117	41
5-6 Kardeş sayısı	38	13,3
7-8 Kardeş sayısı	9	3,2
8 ve daha yukarı	6	2
TOPLAM	286	100

Tablo 1'e göre; Araştırmaya katılanların %73'ü erkek, %27'si kızdır. Yine araştırmaya katılanların %62.5'i il merkezinde, %20.2'si ilçe'de, % 15,3'ü köy'de, % 2'sinde belde de oturduğu görülmüştür. Araştırmaya katılanların aylık gelir durumlarına bakıldığında, %19,9'u 250-340 milyon arası, yine %19,9'u 350-540 milyon arası, %19,3'ünün 740 milyon ve üstü, %14,6'sında 100-240 milyon arası bir gelir durumu dağılımının olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların kardeş sayılarına bakıldığında, % 41'inin 3-4 kardeşe, % 40,5'inin 1-2 kardeşe, %13,3'ünün de 5-6 kardeşe sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 2. Sporcu Öğrencilerin Anne ve Babalarının İlişkin Bilgileri

Eğitim Durumları	f	%
Anne		
Okur yazar değil	65	23,8
İlkokul	129	46,3
Ortaokul	43	16,2
Lise	17	6
Üniversite	22	7,7
Lisansüstü	0	0
TOPLAM	286	100
Baba		
Okur yazar değil	19	6,7
İlkokul	93	33,7
Ortaokul	69	25,6
Lise	54	18,9
Üniversite	26	9,9
Lisansüstü	15	5,2
TOPLAM	286	100
Anne ve Babalarının Mesleki Bilgileri		
Anne		
İşçi	2	0,7
Çiftçi	4	1,4
Serbest Meslek	1	0,4
Memur	16	5,6
Esnaf-Tüccar-Zanaatkar	1	0,4
Üst düzey bürokrat	0	0
İşsiz Ev Hanımı	259	90,5
Emekli	3	1
TOPLAM	286	100
Baba		
İşçi	87	30,4
Çiftçi	16	5,6
Serbest Meslek	54	18,9
Memur	72	25,2
Esnaf-Tüccar-Zanaatkar	14	4,9
Üst düzey bürokrat	0	0
Emekli	43	15
TOPLAM	286	100

Tablo 2'e göre; Araştırmaya katılanların annelerinin eğitim durumlarına bakıldığında, % 46,3'ü ilkököl, %23,8'i okur yazar olmadıkları, %16,2'sinde ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların babalarının eğitim durumlarına bakıldığında, % 33,7'sinin ilkököl, %25,6'sının ortaokul, % 18,9'unun lise eğitimi aldıkları görülmektedir. Araştırmaya katılanların annelerinin mesleki bilgilerine bakıldığında, % 90,5'i ev hanımı olduğu, %5,6'sının memur olduğu görülmektedir. Babalarının mesleki bilgilerine bakıldığında, %30,4'ü işçi, %25,2'si memur, % 18,9'ununda serbest meslek olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Sporcu Öğrencilerin Yaşadıkları Evlere İlişkin Bilgileri

Oturduğu Ev	f	%
Apartman dairesi	195	68,2
Gecekondu	4	1,4
Müstakil ev	83	29
Diğer	4	1,4
TOPLAM	286	100
Evlerin Mülkiyet Durumu		
Kira	195	68
Kendi evleri	75	26
Lojman	16	6
Diğer	0	0
TOPLAM	286	100
Evlerin Oda Sayısı		
Bir oda	3	1
İki oda	22	7,7
Üç oda	107	37,4
Dört oda	137	47,9
Beş ve üstü	17	6
TOPLAM	286	100
Kendilerine Ait Oda Durumları		
Kendime ait odam var	160	56
Kendime ait odam yok	126	44
TOPLAM	286	100

Tablo 3'e göre; Araştırmaya katılanların yaşadıkları evlere ilişkin bilgilere bakıldığında, %68,2'sinin apartman dairesinde, %29'unun müstakil evde oturdukları görülmektedir. Araştırmaya katılanların evlerinin mülkiyet durumlarına bakıldığında, %68'inin kirada oturduğu, %26'sının kendi evleri olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların evlerinin genel durumlarına bakıldığında, %47,9'unun dört odalı, %37,4'ünün üç odalı, %7,7'sinin iki odalı evlerde oturduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların evlerinde %56'sının kendilerine ait oda olduğu, %44'ünün ise kendilerine ait oda olmadığı görülmektedir.

Tablo 4. Sporcu Öğrencilerin Sporla İlgili Genel Bilgileri

Uğraştıkları Spor Dalı	f	%
Futbol	113	28,2
Basketbol	93	23,2
Voleybol	61	15,2
Hentbol	29	7,2
Badminton	9	2,3
Güreş	18	4,4
Atletizm	22	5,4
Masa tenisi	27	6,8
Uzakdoğu	19	4,8
Diğer	10	2,5
TOPLAM	401	100
Spor Yapmalarına Yönlendirenler		
Annem	13	5,2
Babam	30	10,3
Arkadaşlarım	89	31,1
Öğretmenlerim	50	17,3
Diğer (kendim)	104	36,1
TOPLAM	286	100
Spor Yapma Nedenleri		
Sağlıklı olmak	154	53,9
Okulda bana olan ilgiyi artırmak	9	3,2
Sosyal ilişkilerimi güçlendirmek	74	25,9
Şan /şöhret / para kazanmak	23	8
Diğer	26	9
TOPLAM	286	100

Tablo 4'e göre; Araştırmaya katılanların hangi spor dalıyla uğraştıklarına bakıldığında, %28,2'sinin futbol, %23,2'sinin basketbol, %15,2'sinin voleybol, %7,2'sinin hentbol, %6,8'inin masa tenisi branşıyla ilgilendikleri görülmektedir. Araştırmaya katılanların kendilerini spor yapmaya yönlendirenlere bakıldığında, % 36,1'i kendisinin kararıyla, % 31,1'inin arkadaşları tarafından, % 17,3'ünün öğretmenleri tarafından, %10,3'ünün babaları tarafından spora yönlendirildikleri görülmektedir. Araştırmaya katılanların spor yapmalarındaki sebeplere bakıldığında, % 53,9'unun sağlıklı olmak, % 25,9'unun sosyal ilişkilerimi güçlendirmek, % 9'u diğer seçeneğini, % 8'inin de şan-şöhret-para kazanmak olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Sporcu Öğrencilerin Sosyal Yaşama İlişkin Görüşleri

Boş Zamanlarını Değerlendirme	f	%
Tiyatro, sinema ve konsere gitmek	9	3,1
Kitap dergi okuyarak	25	8,7
İnternet'le ilgilenerek	19	6,7
Müzik dinleyerek	62	21,8
Televizyon seyrederek	31	10,8
Spor yaparak	116	40,5
Boş zamanım yok	24	8,4
TOPLAM	286	100
Günlük Yemek Öğünleri		
2 öğün	111	38,8
3 öğün	154	53,8
4 öğün	11	3,8
4 öğünden daha fazla	10	3,6
TOPLAM	286	100
Düzenli Olarak Tatile Gidip Gitmedikleri		
Evet	46	16
Hayır	150	52,5
Bazen	90	31,5
TOPLAM	286	100
Meslek Beklentileri		
Doktor	17	6
Subay	29	10,1
Mühendis	25	8,6
Sporcu	69	24,1
Avukat	12	4,1
Polis	40	14
Öğretmen	73	25,8
Diğer	21	7,3
TOPLAM	286	100
Sorunlarını çözme yolları		
Kendim çözmeye çalışırım	140	49
Arkadaşlarıma danışırım	35	12,2
Aileme danışırım	45	15,7
Görmezden gelirim/oluruna bırakırım	13	4,5
İbadet/dua ederim	18	6,4
Öğretmenime danışırım	35	12,2
TOPLAM	286	100

Tablo 5'e göre; Araştırmaya katılanların boş zamanlarını değerlendirme yollarına bakıldığında, % 40,5'i "spor yaparak, %21,8'i müzik dinleyerek, %10,8'i televizyon seyrederek, %8,7'si kitap ve dergi okuyarak boş zamanlarını değerlendirmekte olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların günde kaç öğün yemek yediklerine bakıldığında, % 53,8'inin 3 öğün, %38,8'inin 2 öğün, %3,8'inin 4 öğün, %3,6'sının 4 öğünden daha fazla yemek yedikleri görülmektedir. Araştırmaya katılanların düzenli olarak tatile gidip gitmediklerine bakıldığında, % 52,5'i hayır, 31,5'i bazen, %16'sı da evet seçeneğini işaretlemişlerdir. Araştırmaya katılanların geleceklerinde ne olmak istediklerine bakıldığında, %25,8'inin öğretmen, %24,1'inin sporcu, %10'inin subay, %8,6'sının mühendis olmak istedikleri görülmektedir. Araştırmaya katılanların sorunlarını çözme yollarına bakıldığında, %49'unun kendim çözmeye çalışırım, % 15,7'sinin aileme danışırım, % 12,2'sinin arkadaşlarıma danışırım, %12,2'sinin öğretmenime danışırım seçeneğini işaretledikleri görülmektedir.

SONUÇ

Sosyalleşme, çocukların kendi çevrelerindeki diğer çocuklarla ve yetişkinlerle nasıl iletişim kuracaklarının etkili bir şekilde öğretilmesini içeren zor bir işlemdir. Eğitimde kritik bir faktör olan sosyal gelişim, her çocuğun neyi ne kadar öğrendiğini etkiler. “Sosyal gelişimle alanı paylaşma, sıra olma, dinleme, atılgan olma, beden dili, sözel iletişim becerileri, arkadaş edinme, grup kurallarına uyma, yönerge izleme, geri bildirim verme ve alma, duyguları yönetme, sorumluluk alma” v.b., ile ilgilidir (Worzby, O'Rourke,1989).

Sporcu öğrencilerin sosyo-ekonomik değişkenler ışığında profillerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin %73'ü erkek, %27'si kız öğrencilerden oluşmuş olup, bu öğrencilerin %62.5'i il merkezinde yaşadıkları, kardeş sayılarının ise, % 41' 3-4 kardeşe sahip oldukları görülmektedir (Tablo 1).

Kuru ve Pepe (2000)'nin 171 bay, 91 bayan öğrenci üzerinde yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin nüfus yoğunlukları genel olarak il ve ilçe olduğu, görülmektedir. Yine (Mengi 1986), (Türkmen 1986), (Varol ve Saraçoğlu 1992), (Mamak, 2000), Pepe 2000), yaptıkları araştırmalarının bulguları aynı paralellikte olup bu çalışmanın sonuçlarıyla da örtüşmektedir.

Araştırmanın bulgularına göre sporcu öğrencilerin aylık gelir durumlarının %19,9' oranında 250-540 milyon arası olduğu görülmektedir (Tablo 1). Kuru ve Pepe 2002, yapmış oldukları araştırma ile ; Öğrencilerin ailelerinin aylık gelirleri, %41,6 ile 151-200 milyon, %24,4 ile 201-300 milyon, %21,6 ile 300 milyon ve üstü olurken, %13,3 ile 100-150 milyon olduğu, öğrenciler toplum içinde kendilerini zenginlik itibarıyla %75,1 ile genel olarak orta tabakada görmektedirler. Bu sonuçlar (Kılınç, Gökdemir 2000), (Koçyiğit 1992), (Haşıl, Taneli, Erdem 1992), (Pepe 2000) yaptıkları çalışmalarının bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Sosyal yapının daha geniş bir bakış açısından açıklanması, toplum, beşeri varlıklar tarafından meydana getirilen, değiştirilen ve değiştirilmesine rağmen devam ettirilen insanlar arası ilişkiler organizasyonu olduğuna göre, sosyal yapı toplumun hem büyük bir grup olarak, hem de tali gruplar bakımından karakteristik vasıflarını, grupların birbirleriyle ilişkilerini ve bu ilişkileri düzenleyen organizasyon tiplerini ve bunlarla ilgili olarak ortaya çıkan gurup hayatının fizikî çevre şartları ile de tesir ilişkilerini gösteren şekillenmeleri ifade eder (Kurtkan , 1974,103).

Araştırmaya katılanların yaşadıkları evlere ilişkin bilgilere bakıldığında, %68,2'sinin apartman dairesinde yaşadıkları, evlerinin mülkiyet durumlarının %68' oranında kirada olduğu, yaşadıkları evlerinin genel durumlarına bakıldığında, %47,9'unun dört odalı olduğu evlerinde %56'sının kendilerine ait oda olduğu görülmektedir (Tablo 3). Araştırmaya katılanların günde kaç öğün yemek yediklerine bakıldığında, % 53,8'inin 3 öğün, yemek yedikleri, düzenli olarak tatile gidip gitmediklerine bakıldığında, % 52,5'inin tatile gitmedikleri görülmektedir (Tablo 4).

Elazığ ilinde 967 lise öğrencisi üzerinde yapılan araştırmanın bulguları, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyi yüksek olmayan ailelerden geldiklerini, erkek ve kız öğrencilerin aileleri arasında sosyoekonomik yönden bazı farklılıkların olduğu görülmektedir. (Işıksoluğu,1988,115-137) Bu araştırma sonucuna göre öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına bakıldığında, sporcu öğrencilerin diğer öğrenciler arasında nispeten bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre genelde toplumumuzda orta tabakayı temsil eden ailelerin çocuklarının sporla ilgilendiği söylenebilir.

Jencks ve arkadaşları (Malkoç, 1993). tarafından yapılan kapsamlı bir araştırmaya göre aile özellikleri, öğrencinin okul başarısındaki en önemli çevre faktörünü oluşturmaktadır.

Gordon (1993)'a göre; Anne-babanın çocuk üzerindeki etki alanı çok geniştir. Çocuğun aile içerisinde edindiği statü, kazandığı değer ve geliştirdiği kimlik; onun giderek toplum içerisinde kazanacağı kimliğin, statünün ve değerlerin belirleyicisi olmaktadır.

Sporcu öğrencilerin ailelerinin eğitim durumlarına bakıldığında, annelerinin % 46,3'ü, babalarının % 33,7'sinin ilkökul eğitimi aldıkları görülmektedir. Annelerinin mesleği , % 90,5 oranında ev hanımı olduğu, babalarının ise %30,4'ü işçi olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Kuru ve Pepe (2002)'nin yapmış oldukları araştırma ile; Baba öğrenim durumları %33,5 ile ilkökul, %23,6 ile ortaokul, %23,2 ile lise ve dengi okullar olduğu görülürken, üniversite mezununun az olduğu ve %3,0 ile okur yazar olmayanların da olduğu görülmektedir. Anne öğrenim durumları ise yine en fazla ilkökul mezunu görülürken bunu lise ve ortaokul mezunları en az da üniversite mezunu, %8,0 ile okur yazar olmayanların olduğu görülmektedir. Bu bulgular (Mengi 1986), (Türkmen 1986), (Pepe 1998), (Gürkan, Çamlıyer, Saraçoğlu, 2000) yaptıkları çalışma bulguları ile benzeşmektedir. İlgili araştırmalarda, Baba meslek durumları en fazla memur olurken, bunu sırası ile işçi, serbest meslek, esnaf, çiftçi ve tüccar izlemektedir. Anne meslek durumları ise en fazla ev hanımı görülürken bunu da memur, çiftçi, işçi, tüccar, esnaf izlemektedir. Bu bulgular (Mengi1986), (Pepe 1998) yaptıkları çalışmaların bulguları ile doğrulanmaktadır. Bu sonuçlara göre sporcu öğrenciler, genelde anne, baba eğitimlerinin orta düzeyde olan ailelerden geldikleri, ayrıca anneleri ev hanımı, babaları işçi olan ailelerin çocukları, aktif olarak spora yöneldikleri söylenebilir.

Çocuğun fiziksel gelişimi başarılı bir öğretimi önemli ölçüde etkiler. Çünkü, fiziksel olgunlaşma ile öğrenme bireyle ilişkilidir. Araştırmalar fiziksel etkinliklerin kişiler arası ilişkilerin kurulması ve devam ettirilmesinde önemli olduğunu göstermektedir. Bu etkinliklerde çocuklar, grubun ortak amacı doğrultusunda beraber çalışma imkânı bulurlar. Grup içinde arkadaşlıkları gelişir. Arkadaşlıkları geliştikçe sosyalleşme hızlanır. Aktif katılım ile fiziksel gelişim arasında ilişki vardır. Okul başarısı "zihinsel olmayan" bir çok faktör tarafından da önemli düzeyde etkilenmektedir. Bunlar arasında, başarı güdüsü, kaygı, ailenin nitelikleri, sosyo-ekonomik özellikler, okul ve eğitim koşullarının yetersiz oluşu, genel çevre özellikleri, beslenme ve sağlık koşulları ve benzerleri yer almaktadır (Özgüven,1998).

Araştırmaya katılanların hangi spor dalıyla uğraştıklarına bakıldığında, %28,2'sinin futbol, branşıyla ilgilendikleri görülmektedir. Araştırmaya katılanların kendilerini spor yapmaya yönlendirenlere bakıldığında, % 36,1'i kendisinin kararıyla, spora yönlendirildikleri görülmektedir. Araştırmaya katılanların spor yapmalarındaki sebeplere bakıldığında, % 53, 9'unun sağlıklı olmak, olduğu görülmektedir (Tablo 4). Sporcu öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme yollarına bakıldığında, % 40,5'i spor yaparak, boş zamanlarını değerlendirmekte olduğu görülmektedir (Tablo 5).

Fiziksel gelişim, beden imajı, dokunma, fiziksel bakım, egzersiz, dinlenme, görsel ve işitsel algı, fiziksel koordinasyon, denge, okula hazırlık, stres yönetimi, göz el koordinasyonu, büyük ve küçük kas gelişimi, büyüme değişiklikleri, cinsel farklılıklar, cinsiyet kimliği algısı, cinsiyet rol tanımları (Berktekin,1969), v.b. ile ilişkilidir (Worzbyt, O'Rourke,1989). Okuldaki herhangi bir öğrenme faaliyetinin amaçlandığı şekilde gerçekleştirilerek sonuçlandırılması ve dolayısıyla da öğrencilerin başarılı olması ancak etkili ve olumlu bir öğrenme ortamlarının oluşturulmasıyla sağlanabilir (Güleç, Alkış, 2003).

Bu değişkenlerin gelişimine okuldaki etkinlikler önemli katkılarda bulunur; önemli olan sosyal gelişim alanının işaretçisi olan ihtiyaçlar ve geliştirilmesi gereken becerilerin gündeme getirilmesi, davranış olarak ele alınması, gündemde tutulması ve ilgili davranışların kazandırılmasını örnekleyen yaşantıların oluşturulmasıdır (Yüksel,2003).

Araştırmaya katılanların sorunlarını çözmeye yollarına bakıldığında, %49'unun kendim çözmeye çalıştıkları görülmüştür (Tablo 5).Bu sonuç (Kılınç, Gökdemir, 2000), (Pepe 1998)'in yaptıkları çalışmalarının sonucunu desteklemektedir. Öğrencilerin, ailelerinde önemli konularda, genel olarak, baba ve anne ya da babanın karar verdiği belirtilmektedir.

Sporcu öğrencilerin sosyo-ekonomik değişkenler ışığında profillerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırma sonucuna göre; Orta dereceli okullarda sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin demografik özellikleri ve sosyo-ekonomik özelliklerinin orta düzeyde olduğu, bu öğrencilerin spora yönelimindeki ilgi ve tutumlarının orta düzeydeki ailelerin özellikleri ile benzerlikler arz ettiği, fakat sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin, diğer öğrencilere kıyasla sosyal davranış düzeylerinde farklılıklar olduğu söylenebilir.

KAYNAKLAR

- 1- Başaran, İ. E. (1978), Eğitim Psikolojisi, Bilim Matbaası, Ankara
- 2- Başoğlu, B.(1995),Ankara ili Devlet Liselerinde Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Üzerine Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- 3- Berktekin T.C. (1969), Eğitimin Amaçları Çocuklarımız ve Biz, is Bankası Kültür Yayınları, Ankara
- 4- Burgaz, B., “Kalabalık Sınıf Nitelikli Öğretmen” Bilim ve Teknik, sayı: 420, 2002
- 5- Gezgin, M. F. , Amman, T. , “Temel Eğitimde Yararlılık Açısından Spor Olgusu”, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, Manisa ,1993
- 6- Güleç, S., Alkış, S. “ İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Derslerdeki Başarı Düzeylerinin Birbiri ile İlişkisi” İlköğretim-Online 2 (2), s. 19-27, 2003
- 7- Gordon, T. (1993). Çev: Emel Aksay ve Birsen Özkan, Etkili Öğretmenlik Eğitimi, YA-PA Yayınları, İstanbul
- 8- Gysbergs, N.C. ve Henderson, P. (2000). Developing & Managing Your School Guidance Program. Third Edition. Alexandria, VA. ACALawrewnce Erlbaum Associates Publishers.
- 9- Hoffman, A. (1992) , s.234, Tatsachen über Deutschland, Braunschweig,
- 10-Işıksoluğu,M.K., 1988, Elazığ'da Sofra-Servis Alışkanlıkları ve Bu Alışkanlıkların Sosyo- Ekonomik Faktörlerle İlişkileri. Fırat Üniversitesi Dergisi Sosyal Bilimler 1988 2 (2) s.115-137)
- 11- Kılınç, F. Gökdemir, K., 2000, “D.P.Ü. Beden Eğt ve Spor Böl. Sınavlarına Katılan Adayların Sosyo-Ekonomik Yapılarının İncelenmesi”, Gazi Ün. Bed. Eğt. Spor. Yük. Ok. 1. Spor Bilimleri Kongresi. 26-27 Mayıs., s.85.
- 12-Koçyiğit, F., 1992, “Toplumsal Yapının Çocuklara Sportif Branş Seçme Üzerine Etkisi”, Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirisi,Hacettepe Ün.Spor Bil.ve Teknolojisi Yüksekokulu Yayını, Ankara.

- 11-Kurtkan, A., 1974, Genel Sosyoloji, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s, 103
- 12-Kuru, E, “Farklı Statüdeki Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri” G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 23, Sayı 1 (2003) 175-191
- 13- Kuru, E., Pepe,K., “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarına Katılan Öğrencilerin Sosyoekonomik Profilleri”, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 22, Sayı 1 (2002) 253-265
- 14-Malkoç, G. (1993). “Aile Eğitimi ve Eğitimde Nitelik Geliştirme. Eğitimde Arayışlar” 1.Sempozyumu. Kültür Koleji Yayınları. İstanbul.
- 15-Mamak, H., 2000, “Zonguldak’ta Spora Katkının Sosyo Ekonomik Boyutu” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, G. Ü. Sağ. Bil. Enst. Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- 16- Mengi, O., 1986, “Milli Takım Yüzücülerinin Sosyo Ekonomik Konumu” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- 17-Özgüven, İ.E. (1998). Bireyi Tanıma Teknikleri, Pdrem Yayınları, Ankara.
- 18- Pepe, K., 1998, “Isparta ve Burdur il Merkezindeki Lisanslı Sporcuların Sosyo Ekonomik Yapıları” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, S.D.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyoloji Anabilim Dalı,Isparta.
- 19- Pepe, H., (2000), “Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Sosyo Ekonomik Seviyelerinin Araştırılması” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, G. Ü. Sağ. Bil. Enst. Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- 20-Pepe H., Kuru,E., “Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Sosyo-Ekonomik Seviyelerinin Araştırılması”, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 21, Sayı 3 (2001) 209-221
- 21- Türkmen, S., (1986), “Ulusal Takım Sporlarının Sosyo Ekonomik Konumları” (Futbol, Güreş, Atletizm) Örneği Yayınlanmamış Doktora Tezi D.E.Ü. Sosyal Bil. Enstitüsü, İzmir.
- 22-Varol, R. Saraçoğlu, A.S., “Elit Sporcuların Demografik Özellikleri ve Sportif Performansları”, Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirisi, Hacettepe Ün.,Spor Bil. ve Teknolojisi Yüksekokulu Yayını, 1992, Ankara.
- 23- Voigt, D., (1998), çev: A, Atalay.; Spor sosyolojisi, s.143 İstanbul
- 24-Yüksel, G., “İlköğretim Öğrencilerinin Gelişim Alanları, Gelişim Alanlarının İşaretçisi Olan İhtiyaçlar ve Geliştirilmesi Gereken Beceriler: Bu Süreçte Rehber Öğretmenin İşlevleri:Kurumsal Bir İnceleme”, Milli Eğitim Dergisi Sayı 159, Yaz 2003
- 25- Worzby, J.C ve O’Rourke, K. (1989). Elementary School Counseling. A Blueprint for Today and Tomorrow. West Kilgore Avenue. Accelerated Development Inc opment Inc